

**ОСОБЛИВОСТІ СМЕРТЕЛЬНИХ УШКОДЖЕНЬ ПРИ ПОСТРІЛАХ
ІЗ ПЕРЕРОБЛЕНОЇ ТА РЕАКТИВОВАНОЇ ЗБРОЇ
(ДВА ВИПАДКИ З ЕКСПЕРТНОЇ ПРАКТИКИ)**¹ *Щербак В. В.* <https://orcid.org/0000-0003-2527-9055>¹ *Сапелкін В. В.* <http://orcid.org/0000-0002-9795-8463>² *Лавриненко О. В.* <https://orcid.org/0000-0003-0356-4699>² *Мельник С. В.* <https://orcid.org/0000-0003-2073-8830>¹ *Харківська медична академія післядипломної освіти, Харків, Україна*² *Харківський науково-дослідний експертно-криміналістичний центр
Міністерства внутрішніх справ України, Харків, Україна*

medkrim@ukr.net

Актуальність. Вогнепальні пошкодження з переробленої та реактивованої (відновленої) зброї наразі все частіше трапляються в експертній практиці. Це зумовлено вільним обігом такої зброї, який не контролюється уповноваженими органами, для її придбання не потрібно жодних документів і реєстрації, а її переведення у бойовий стан є технологічно нескладним і швидким процесом.

Ціль: аналіз характеру та особливостей тілесних ушкоджень, спричинених пострілами з переробленої та реактивованої зброї, на підставі даних, отриманих у судово-медичній експертній практиці при дослідженні трупів постраждалих з вогнепальними пораненнями голови, а також за результатами судово-балістичних експертиз вогнепальної зброї і боєприпасів до неї.

Матеріали та методи. Випадки експертних досліджень вогнепальних поранень голови при пострілах із переробленої та реактивованої ручної вогнепальної зброї, що призвели до настання смерті постраждалих.

Результати. Встановлено, що використання сигнальної зброї (пістолета «Stalker-M906», переробленого для стрільби пістолетними патронами калібру 9 mm P.A.) та відновленої нейтралізованої зброї (масо-габаритного макета револьвера системи Нагана калібру 7,62 мм виробництва СРСР зі спорядженням нестандартними боєприпасами) при пострілах упритул та з близької дистанції призвело до смертельних проникаючих вогнепальних поранень, що супроводжувалися дірчастими переломами кісток черепа, руйнуванням речовини головного мозку та внутрішньочерепними крововиливами.

Висновки. Проаналізовані випадки вогнепальних поранень при пострілах із переробленої та реактивованої зброї свідчать про потенційну небезпеку заповідання людині смертельних ушкоджень. Отже, важливим і актуальним питанням постає посилення контролю над обігом, використанням і зберіганням сигнальної та нейтралізованої зброї.

Ключові слова: вогнепальні ушкодження, перероблена та реактивована зброя, нестандартні комбіновані патрони.

Актуальність. Наразі великим попитом серед цивільного населення користується сигнальна зброя, яка ззовні не відрізняється від звичайної зброї. Її популярність пов'язана насамперед із вільним обігом – для її придбання не потрібно жодних документів, і при купівлі не проводиться реєстрація, до того ж вартість сигнальної зброї значно нижча від травматичної. Багато хто також купує сигнальну зброю з метою самозахисту. Конструкція сигнальної зброї передбачає наявність заглушки у каналі ствола, що унеможливає постріл із металевим снарядом, та наявність газів відвідного отвору між патронником та заглушкою у каналі ствола. Така конструкція зумовлює швидку та технічно не складну переробку, яка полягає у вибитті або висвердлюванні заглушки у каналі ствола та, за бажанням, встановленні заглушки у газівідвідний отвір ствола, після чого стає можливим проведення пострілів із металевим снарядом, та зброя набуває усіх криміналістичних ознак гладкоствольної вогнепальної зброї, що жваво обговорюється у мережі Інтернет.

Розповсюдження також набуло придбання населенням масо-габаритних макетів зброї, які доступні в широкому асортименті в інтернет-магазинах. Нерідко

такі макети виконані шляхом деактивації справжньої бойової зброї, яка спеціально приведена в непридатний для стрільби стан із дотриманням певних стандартів і технічних умов. Обіг подібних виробів фактично не контролюється уповноваженими державними органами, а відновлення бойових властивостей такої зброї не потребує застосування складного обладнання та технологічних операцій. Отже, відновлена нейтралізована зброя все частіше стає зняряддям багатьох кримінальних правопорушень [1, 2].

Ціль: аналіз характеру та особливостей тілесних ушкоджень, спричинених пострілами з переробленої та реактивованої зброї, на підставі даних, отриманих у судово-медичній експертній практиці при дослідженні трупів постраждалих з вогнепальними пораненнями голови.

МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ

Матеріалом дослідження стали випадки судово-медичного експертного дослідження вогнепальних поранень голови при пострілах із переробленої та реактивованої (відновленої) ручної вогнепальної зброї, що призвели до настання смерті постраждалих.

Робота була проведена відповідно до вимог «Інструкції про проведення судово-медичної експертизи» (наказ МОЗ України № 6 від 17.01.1995 р.), відповідно до вимог і норм, типовим положенням з питань етики МОЗ України № 690 від 23.09.2009 р.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Випадок 1. З матеріалів кримінального провадження відомо, що гр. Н вживав алкогольними напоями разом із друзями, раптово вийшов до сусідньої кімнати та застрелився без будь-яких причин. На диспансерному обліку у психіатра не перебував. Був доставлений до стаціонару лікувального закладу, де невдовзі помер. Встановлений заключний клінічний діагноз: «Основний: Тяжке проникаюче поранення правої скроневої області з відкритим, оскольчастим, дірчастим переломом скроневої кістки праворуч, забоем і розміщенням правої півкулі головного мозку. Забій головного мозку тяжкого ступеня. Стороннє тіло правої півкулі головного мозку. Ускладнення: набряк головного мозку. Внутрішньочерепна гематома. Супутній: Алкогольне сп'яніння».

При судово-медичній експертизі трупа постраждалого, на шкірі правої скроневої області визначається рана круглої форми, діаметром 1,2 см, з наявністю дефекту шкіри, краї фестончасті, рівномірно осаднені, чорного кольору. Між переднім краєм рани і зовнішнім краєм правої надбрівної дуги є чітке садно напівовальної форми, дугою відкритою до рани, відстань між її кінцями 2,0 см, із щільним червоно-коричневим западаючим дном, що відображає рельєф і контури дульного зрізу – штамп-відбиток (рис. 1). Рана проникає у порожнину черепа, у просвіті її мозковий детрит, що виділяється при натисканні на краї рани. Від вищеписаної вхідної рани проходить рановий канал у напрямку справа наліво, дещо ззаду наперед і знизу догори, що утворює пошкодження шкіри, підшкірної клітковини, правої скроневого м'яза і кістки, проникає в порожнину черепа, з руйнуванням твердої, м'яких мозкових оболонок і речовини правої

скроневої частки, передніх відділів правого і лівого бічних шлуночків, і сліпо закінчується в товщі речовини лівої лобової частки з виявленням стороннього тіла (еластичної кулі) сферичної форми, діаметром 0,9 см (рис. 2).

Судово-медичний діагноз. Основний: Вогнепальне кульове сліпе поранення голови справа з пошкодженням кісток склепіння та основи черепа, оболонки та речовини головного мозку. Ускладнення основного: гостра зовнішня кровотеча. Масивне розміщення речовини головного мозку, крововиливи під м'які мозкові оболонки, в речовину та шлуночки мозку. Аспірація крові у верхні дихальні шляхи. Аспіраційний бронхопневмоніт. Загальне венозне повнокров'я та дистрофічні зміни в головному мозку, паренхіматозних органах. Вогнищеве гостра емфізема та набряк легень. Набряк головного мозку.

Судово-балістичною експертизою встановлено, що представлений пістолет є гладкоствольним пістолетом «Stalker-M906» промислового виробництва, призначений для відстрілу газових набоїв, подачі звукових та світлових сигналів (рис. 2-4). Відсутність в конструкції пістолета елементів, що перешкоджають використанню кульових патронів, особливості каналу ствола і патронника дозволяють використовувати для стрільби пістолетні патрони калібру 9 mm P.A., споряджені еластичними снарядами ударно-травматичної дії, а також газові або шумові патрони для здійснення пострілів снарядами, що заряджені окремо від патрону.

Предмет, схожий на кулю, вилучений під час розтину трупа, є частиною патрона – еластичною кулею пістолетного патрона травматичної дії калібру 9 mm P.A., який призначений для стрільби з гладкоствольних пістолетів 9 mm P.A. Сліди, достатні для ідентифікації зброї, на поверхні кулі відсутні.

Випадок 2. З матеріалів кримінального провадження відомо, що гр. Т., на ґрунті претензії щодо грошового боргу, з метою вбивства зробив два постріли з револьвера системи «Наган» в голову гр. К., від яких останній помер на місці злочину.

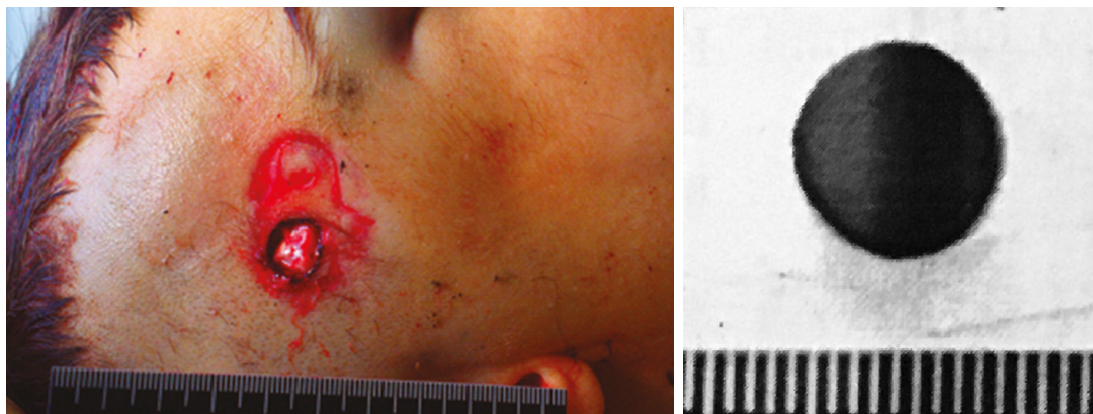

Рис. 1. Вхідне вогнепальне поранення у правій скроневої ділянці зі штамп-відбитком (зліва) та стороннє тіло з ранового каналу (справа).

Рис. 2. Сигнальний пістолет «Stalker-M906» турецького виробництва

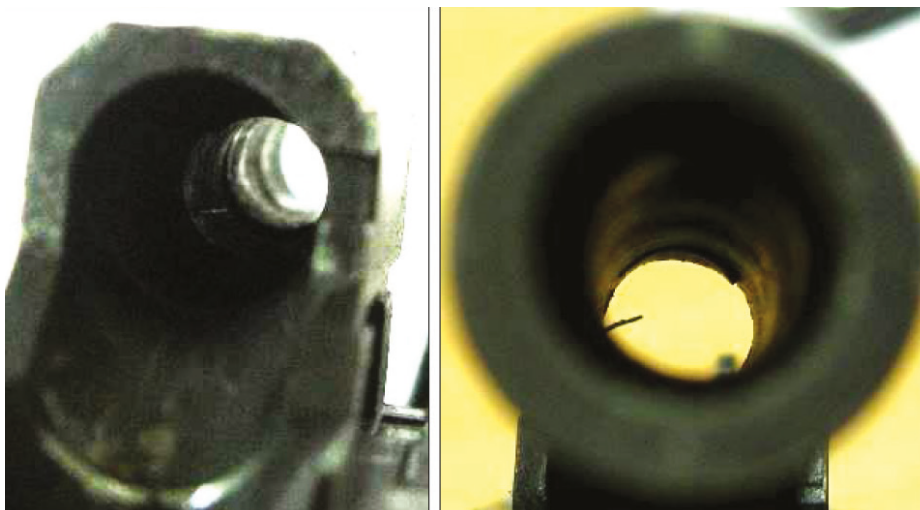

Рис. 3. Канал ствола сигнального пістолета «Stalker-M906» після переробки

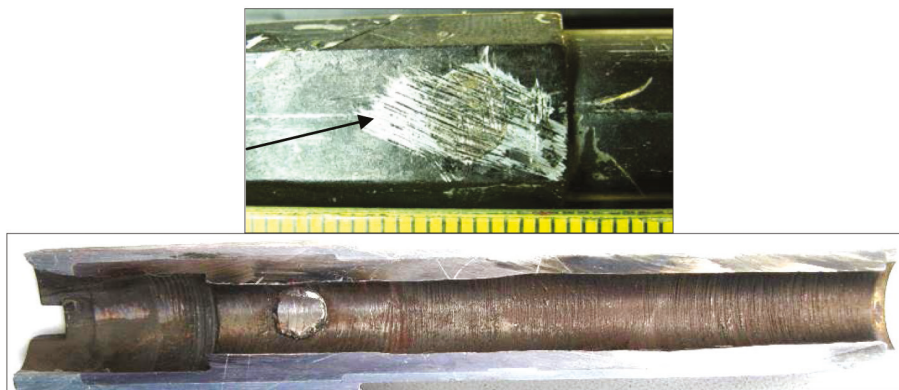

Рис. 4. Закритий газовідвідний отвір у стволі пістолета «Stalker-M906» після переробки (зверху), вигляд із середини каналу ствола (знизу)

При дослідженні трупа було встановлено два сліпо вогнепальні поранення голови, що супроводжувалися множинними переломами кісток склепіння та основи черепа, розміщенням речовини головного мозку. Вогнепальне поранення № 1 (нумерація поранень довільна): вхідна рана розташована в правій скроневій області, рановий канал спрямований справа наліво, спереду назад і дещо зверху вниз, сліпо закінчуючись під твердою мозковою оболонкою, в

середній черепній ямці зліва, де вилучено вогнепальний снаряд сферичної форми діаметром 0,71 см, із темно-сірого сріблястого металу, загальна довжина каналу становить 16 см. Вогнепальне поранення № 2: вхідна рана розташована в правій тім'яно-скроневій області, рановий канал спрямований справа наліво, ззаду наперед і у горизонтальній площині, сліпо закінчуючись в очноямковій клітковині лівого ока, де встановлено вогнепальний снаряд, анало-

гічний вищеописаному, загальна довжина каналу становить 18 см (рис. 5, 6).

У зоні вхідних вогнепальних ран встановлені множинні частинки бездимного пороху дископодібної форми сірого кольору, інших сторонніх включень, продуктів близького пострілу (кіптяви, рушничного мастила тощо) у зоні ран не виявлено.

Причиною смерті гр. К стали два сліпі вогнепальні поранення голови, що супроводжувалися множинними переломами кісток склепіння та основи черепа, внутрішньочерепними крововиливами, розміщенням речовини головного мозку.

За результатами судово-балістичної експертизи встановлено, що представлений на експертизу семизарядний револьвер системи Нагана калібру 7,62 мм виробництва СРСР (заводського виготовлення), до конструкції якого внесено зміни (прорізаний ствол, розсвердлені камори барабана), є нестандартною нарізною вогнепальною зброєю. У представленому вигляді револьвер має окремі ознаки, характерні для переведення його в категорію невогнепальної/деактивованої «зброї» (макет). Револьвер придатний для пострілів нестандартними боєприпасами – шумовими револьверними патронами калібру 9 мм у комбінації з металевим снарядом діаметром до 7,8 мм.

Представлені 4 патрони роздільного спорядження, виготовлені саморобним способом на базі шумових патронів револьверних калібру 9 мм, є нестандартними боєприпасами з діаметром снаряда 7,1 мм. Патрони придатні для стрільби, в тому числі з револьвера.

Представлені сферичні предмети, вилучені з голови трупа, є сталевими шарикопідшипниками заводського виготовлення діаметром 7,1 мм і можуть використовуватися як металевий снаряд (одиничний або множинний) в патронах саморобного спорядження, в тому числі нестандартних патронах розділь-

ного спорядження, виготовлених на базі шумових револьверних патронів калібру 9 мм.

Особливість ствола (паз в нижній частині) (знизу)

Отже, тема дослідження особливостей зразків атипової і саморобної зброї, кримінальної реактивації деактивованої зброї та нестандартних боєприпасів і пошкоджень із їх застосуванням не втрачає своєї актуальності [3-7]. У деяких країнах, де законом про зброю внесено суворі обмеження, виготовлення та кримінальне застосування переробленої, реактивованої та саморобної зброї сягає понад 50 % [8-11]. Як показує практичний досвід, так звана «безпечна» зброя може бути модифікована, без використання складного обладнання. Перероблена сигнальна зброя умовного калібру 9 мм як і травматична зброя має однакові патронники, що обумовлює використання для стрільби з цієї зброї однакових патронів – пістолетних патронів 9mm P.A. Діаметр каналу ствола такої зброї зазвичай від 5,6 мм до 8,2 мм. Міцність використаних при виробництві травматичної та сигнальної зброї матеріалів та конструкції цієї зброї в цілому дозволяє використовувати для стрільби з неї комбінацію з пістолетних травматичних або холостих патронів та твердого металевий снаряд (наприклад, свинцевого), який за діаметром не перебільшує діаметр каналу ствола, перероблені сигнальні чи травматичні патрони із твердим металевим снарядом та саморобні або перероблені травматичні патрони, які ззовні майже не відрізняються від промислових, зі значно збільшеним металевим зарядом та умовно твердим снарядом діаметром 6,5-8 мм та масою понад 1,5 г. Швидкість вистріляних куль таких патронів може сягати 800 м/с, забезпечуючи їм питому кінетичну енергію понад 9 Дж/мм² та достатню для спричинення проникаючих ушкоджень фактичну пробивну здатність.

Рис. 5. Вхідні вогнепальні поранення у правих скроневій і тім'яній ділянках (зліва) та вогнепальні снаряди, що їх спричинили (справа)

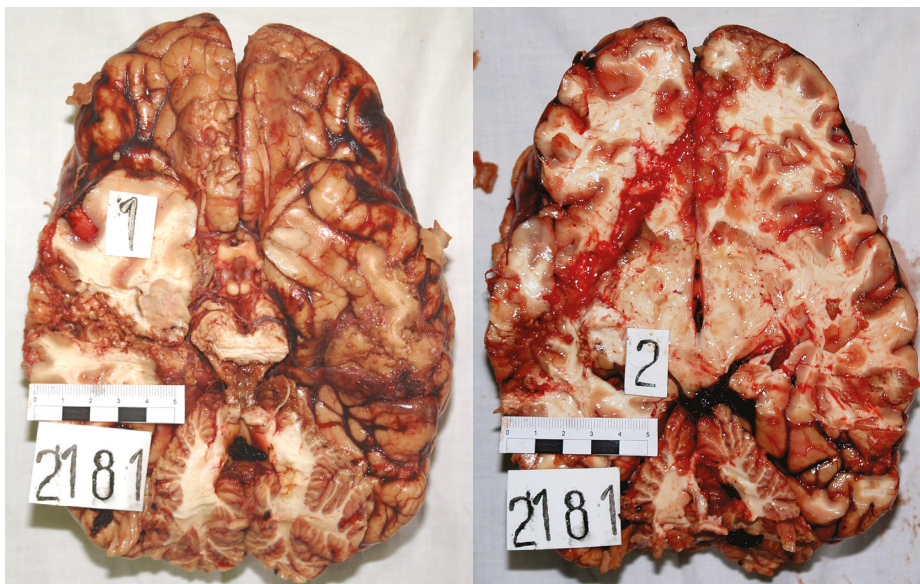

Рис. 6. Вогнепальні поранення головного мозку (стрілками позначені напрямки ранових каналів № 1 і № 2)

Рис. 7. Представлений револьвер (зверху).

Рис. 8. Патрони, споряджені в барабан представленого револьвера (нестандартні саморобні комбіновані патрони)

Пошкодження з переробленої та деактивованої зброї можуть імітувати такі з бойової зброї, що значно ускладнює діагностику, відтворення обставин події та розкриття злочину. Найбільшу складність можуть становити випадки, коли зброя відсутня на місці її кримінального використання. Судово-медична експертиза постраждалих або трупів у таких випадках повинна проводитись комплексно з експертами-балістами.

ВИСНОВКИ

Проаналізовані випадки вогнепальних поранень при пострілах із переробленої та реактивованої зброї свідчать про потенційну небезпеку заповідання

людині смертельних ушкоджень. Отже, важливим і актуальним питанням постає посилення контролю над обігом, використанням і зберіганням сигнальної та нейтралізованої зброї, яка наразі є надто доступною, а відновлення її бойових характеристик не потребує застосування складного технологічного обладнання.

Зважаючи на складність діагностики та поліморфізм тілесних ушкоджень у випадках кримінального застосування переробленої та відновленої зброї, а також частого використання разом з нею нестандартних саморобних комбінованих патронів, судово-медичні експертні дослідження слід проводити із залученням фахівців із судової балістики.

REFERENCES

1. Sokolov O. [Peculiarities of ascertainment of group belonging of renewable neutralized (deactivated) firearms by the traces on bullets and cartridge cases which were shot]. *Bulletin of Luhansk Didorenko State University of Internal Affairs*. 2020;2(90):247-63. DOI: 10.33766/2524-0323.90.247-263. [in Ukrainian]
View at:
Publisher Site: <https://journal.lduvs.lg.ua/index.php/journal/article/view/964>
2. Warlow TA. The criminal use of improvised and re-activated firearms in Great Britain and Northern Ireland. *Sci. Justice*. 2007;47(3):111-9. DOI: 10.1016/j.scijus.2006.10.003
View at:
Publisher Site: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S1355030607000093?via%3Dihub>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/18051032/>
3. Cullen EF, Luckasevic TM. Suicide with a homemade shotgun: case report and review of literature. *Am. J. Forensic Med. Pathol.* 2000;31(3):255-7. DOI: 10.1097/PAF.0b013e3181e12823
View at:
Publisher Site: https://journals.lww.com/amjforensicmedicine/Abstract/2010/09000/Suicide_With_a_Homemade_Shotgun_Case_Report_and.13.aspx
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20436338/>
4. De Roux SJ, Prendergast NC, Tamburri R. Wounding characteristics of Glaser safety ammunition: a report of three cases. *J. Forensic Sci.* 2001; 46(1):160-4.
View at:
Publisher Site: <https://www.ojp.gov/ncjrs/virtual-library/abstracts/wounding-characteristics-glaser-safety-ammunition-report-three>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11210904/>
5. Üzün I, Büyük Y, Erkol Z, Ağrıtmış H. Fatalities caused by spherical bullets fired from blank cartridge guns in Istanbul, Turkey. *J. Forensic Sci.* 2009; 54(5):1127-30. DOI:10.1111/j.1556-4029.2009.01097.x
View at:
Publisher Site: <https://avesis.akdeniz.edu.tr/yay-in/9edc4311-f29d-4a89-bb13-fa5b17060506/fatalities-caused-by-spherical-bullets-fired-from-blank-cartridge-guns-in-istanbul-turkey>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19570048/>
Onlinelibrary: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1556-4029.2009.01097.x>
6. Yılmaz R, Birincioğlu I, Uner HB, Erkol Z, Butun C, Acikgoz D, Bulut ER. Handmade guns in Trabzon, Turkey. *J. Forensic Sci.* 2009; 54(4):881-3. DOI: 10.1111/j.1556-4029.2009.01056.x.
View at:
Publisher Site: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1556-4029.2009.01056.x>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19486435/>
7. Di Nunno N, Viola L, Colucci M, Di Nunno C, Costantinides F. A case of suicide using a home-modified gun. *Am J Forensic Med Pathol.* 2009 Mar; 30(1):52-6. DOI: 10.1097/PAF.0b013e3181873763.
View at:
Publisher Site: https://journals.lww.com/amjforensicmedicine/Abstract/2009/03000/A_Case_of_Suicide_Using_a_Home_Modified_Gun.14.aspx
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19237856/>
8. Saribey AY, Hannam AG, Tarımcı Ç. Modified shotguns in Turkey from 2006 to 2008. *J. Forensic Sci.* 2009;54(4):884-6. DOI: 10.1111/j.1556-4029.2009.01078.x
View at:
Publisher Site: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1556-4029.2009.01078.x>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19486244/>
9. Hannam AG. Trends in converted firearms in England & Wales as identified by the National firearms forensic intelligence database (NF-FID) between September 2003 and September 2008. *J. Forensic Sci.* 2010; 55(3):757-66. DOI: 10.1111/j.1556-4029.2009.01293.x.
View at:
Publisher Site: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1556-4029.2009.01293.x>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/20158596/>
10. Saribey AY, Tarımcı Ç. Modification methods of blank pistols in Turkey in 2006. *J. Forensic Sci.* 2009;54(3):623-7. DOI: 10.1111/j.1556-4029.2009.01012.x
View at:
Publisher Site: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1556-4029.2009.01012.x>
PubMed: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19302384/>
11. Williamson H. Criminal Armourers and Illegal Firearm Supply in England and Wales. *Papers from the British Criminology Conference.* 2015;15:93-115.
View at:
URL: https://britsoccrim.org/volume15/pbcc_2015_williamson.pdf

Article history:
Received: 05.12.2021
Revision requested: 15.12.2021
Revision received: 20.12.2021
Accepted: 23.12.2021
Published: 30.12.2021

ОСОБЕННОСТИ СМЕРТЕЛЬНЫХ ПОВРЕЖДЕНИЙ ПРИ ВЫСТРЕЛАХ ИЗ ПЕРЕДЕЛАННОГО И РЕАКТИВИРОВАННОГО ОРУЖИЯ (ДВА СЛУЧАЯ ИЗ ЭКСПЕРТНОЙ ПРАКТИКИ)

¹Щербак В. В., ¹Сапелкин В. В., ²Лавриненко А. В., ²Мельник С. В.

¹Харьковская медицинская академия последипломного образования, Харьков, Украина

²Харьковский научно-исследовательский экспертно-криминалистический центр
Министерства внутренних дел, Харьков, Украина

medkrim@ukr.net

Актуальность. Огнестрельные повреждения из переделанного и реактивированного (восстановленного) оружия все чаще встречаются в экспертной практике. Это обусловлено свободным оборотом такого оружия, которое не контролируется уполномоченными органами, для его приобретения не требуется никаких документов и регистрации, а его перевод в боевое состояние является технологически несложным и быстрым процессом.

Цель: анализ характера и особенностей телесных повреждений, причиненных выстрелами из переделанного и реактивированного оружия, на основании данных, полученных в судебно-медицинской экспертной практике при исследовании трупов пострадавших с огнестрельными ранениями головы, а также по результатам судебно-баллистических экспертиз огнестрельного оружия и боеприпасов к нему.

Материалы и методы. Случаи судебно-медицинского экспертного исследования огнестрельных ранений головы при выстрелах из переработанного и реактивированного (восстановленного) ручного огнестрельного оружия, повлекшие смерть пострадавших.

Результаты. Установлено, что использование сигнального оружия (пистолета «Stalker-M906» переделанного для стрельбы пистолетными патронами калибра 9 мм Р.А.) и восстановленного нейтрализованного оружия (массо-габаритного макета револьвера системы Нагана калибра 7,62 мм, снаряженного нестандартными боеприпасами) при выстрелах в упор и с близкой дистанции привело к смертельным проникающим огнестрельным ранениям, сопровождавшимся дырчатыми переломами костей черепа, разрушением вещества головного мозга и внутричерепными кровоизлияниями.

Выводы. Проанализированные случаи огнестрельных ранений при выстрелах из переделанного и реактивированного оружия свидетельствуют о потенциальной опасности причинения человеку смертельных повреждений. Следовательно, важным вопросом является усиление контроля над оборотом, использованием и хранением сигнального и нейтрализованного оружия.

Ключевые слова: огнестрельные повреждения, переделанное оружие, нестандартные комбинированные патроны.

FEATURES OF FATAL INJURIES WHEN SHOOTING FROM CONVERTED AND REACTIVATED WEAPONS (TWO CASES FROM EXPERT PRACTICE)

¹Shcherbak V.V., ¹Sapielkin V.V., ²Lavrynenko O.V., ²Melnyk S.V.

¹Kharkiv Medical Academy of Postgraduate Education, Kharkiv, Ukraine

²Kharkiv scientific-research forensic center of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine Kharkiv, Ukraine

medkrim@ukr.net

Relevance. Gunshot injuries from converted and re-activated (remanufactured) weapons are increasingly common in expert practice. This is due to the free circulation of such weapons, which are not controlled by authorized bodies, no documents or registration are required for their acquisition, and their transfer to a combat state is a technologically simple and fast process.

Objective: analysis of the nature and characteristics of injuries caused by shots from converted and reactivated weapons, based on data obtained in forensic medical expert practice in the study of corpses of victims with gunshot wounds to the head, as well as on the results of forensic ballistic examinations of firearms and ammunition for them.

Materials and methods. Cases of forensic medical examination of gunshot wounds to the head when fired from converted and reactivated (recovered) hand-held firearms, resulting in the death of the victims.

Results. The study found that the use of signal weapons (pistol “Stalker-M906” converted for firing pistol cartridges of 9 mm RA caliber) and recovered neutralized weapons (mass-dimensional model of a 7.62 mm Nagant revolver equipped with non-standard ammunition) when fired at point-blank and at close range led to fatal penetrating gunshot wounds, accompanied by perforated fractures of the skull bones, destruction of the brain substance and intracranial hemorrhages.

Conclusions. The analyzed cases of gunshot wounds when fired from converted and reactivated weapons indicate the potential danger of causing fatal injuries to a person. Consequently, an important issue is to strengthen control over the circulation, use and storage of signal and neutralized weapons.

Keywords: gunshot injuries, converted weapon, non-standard combined cartridges.